

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

Копія:

Державна служба фінансового моніторингу України

Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва

Міністерство юстиції України

Вих. № 94/тв-5 від 21.01.2013

Щодо Проекту розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Положення про навчання працівників, відповідальних за проведення фінансового моніторингу суб'єктів первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Нацкомфінпослуг, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Держфінпослуг»

Розглянувши проект розпорядження «Про затвердження Положення про навчання працівників, відповідальних за проведення фінансового моніторингу суб'єктів первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Нацкомфінпослуг, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Держфінпослуг», оприлюднений на веб-сайті Нацкомфінпослуг 08.01.2013 (далі – проект Положення), висловлюємо наступні зауваження:

І До п.5 проекту Положення:

1. Пункт 5 проекту Положення встановлює, що крім працівників, відповідальних за проведення фінмоніторингу (далі – працівник, відповідальний за фінмоніторинг), навчання повинні проходити також працівники, призначені тимчасово виконувати обов'язки відповідального за фінмоніторинг (далі – т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг), що є новелою у чинному законодавстві України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Слід зазначити, що т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг призначається на час відсутності (відпустки, відрядження, хвороби) працівника, відповідального за фінмоніторинг або неможливості виконання покладених на нього обов'язків (п.2.12 Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами, затвердженого розпорядження Держфінпослуг №25 від 05.08.2003 в редакції розпорядження Держфінпослуг №102 від 24.02.2011).

Жоден з суб'єктів державного фінансового моніторингу, включаючи Національний банк України, Держфінмоніторинг, Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Міністерство фінансів України, Мінекономрозвитку України не встановлює для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ), які віднесено до сфери їх регулювання, обов'язку проводити навчання т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг.

Згідно п.5 ч.2 ст.14 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28.11.2002 № 249-IV (далі – Закон), до повноважень суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, зокрема Нацкомфінпослуг, віднесено лише проведення перевірок організації професійної підготовки відповідальних за фінмоніторинг.

У відповідності до п.16 ч.2 ст.18 Закону та п.п.14 п.4 Положення про Державну службу фінансового моніторингу України, затвердженого Указом Президента України №466/2011 від 13.04.2011 організація та координація роботи з перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за фінмоніторинг віднесено до компетенції Спеціально уповноваженого органу, тобто Держфінмоніторингу, який свого часу вже затвердив Вимоги до кваліфікації працівника СПФМ, відповідального за проведення фінмоніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму (наказ Держфінмоніторингу №46 від 12.05.2003).

Згідно п.п. «б» п.13 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» від 28.12.1992 №731 у державній реєстрації відмовляється, якщо нормативно-правовий акт виходить за межі компетенції органу, що його видав.

2. Чинне законодавство, зокрема п.20 ч.2 ст.6 Закону, встановлює що СПФМ повинен забезпечувати підвищення кваліфікації саме працівників, відповідальних за проведення фінмоніторингу. Тобто Закон не встановлює обов'язку СПФМ додатково навчати інших працівників, в тому числі т.в.о. працівників, відповідальних за фінмоніторинг.

Крім того, згідно Вимог до кваліфікації працівника СПФМ, відповідального за проведення фінмоніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, затверджених наказом Держфінмоніторингу №46 від 12.05.2003 проходження навчання передбачено лише для працівників, відповідальних за фінмоніторинг.

Запропонований Нацкомфінпослуг проект Положення прямо суперечить Закону та вказаним Вимогам, встановлюючи додаткові вимоги до кваліфікації т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг, в частині проходження навчання.

Згідно п.п. «а» п.13 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади»

від 28.12.1992 №731 у державній реєстрації відмовляється, якщо нормативно-правовий акт не відповідає законам України, іншим актам законодавства.

3. В документі, який має назву «Аналіз регуляторного впливу» та є додатком до проекту Положення зазначено, що перелік заходів навчання працівників, відповідальних за проведення фінансового моніторингу, пропонується розширити з метою імплементації Міжнародних стандартів з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення, затверджені на Пленарному засіданні FATF 16.02.2012 (Рекомендації FATF 2012).

Однак Рекомендації FATF 2012 не тільки не містять обов'язку проводити періодичне навчання т.в.о. відповідального за фінмоніторинг, а взагалі не встановлюють жодних вимог до такого працівника.

Рекомендації FATF 2012 навіть не зобов'язують відповідального за фінмоніторинг (compliance officer) проходити навчання. Єдиною вимогою є те, що відповідальний за фінмоніторинг повинен займати керівну посаду в СПФМ.

Крім того, при проведенні 3-го раунду взаємної оцінки України у експертів Комітету Ради Європи MONEYVAL були відсутні зауваження щодо навчання відповідальних за фінмоніторинг або т.в.о. відповідальних за фінмоніторинг й це питання не віднесено до недоліків національної системи протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму України.

4. В документі, який має назву «Аналіз регуляторного впливу» та є додатком до проекту Положення також зазначено, що суб'єкти господарювання не зазнають додаткових витрат в результаті прийняття регуляторного акта.

Цей висновок не відповідає дійсності.

Як було вказано вище, на час відсутності (відпустки, відрядження, хвороби) працівника, відповідального за фінмоніторинг або неможливості виконання покладених на нього обов'язків має бути призначено т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг. При цьому, згідно Постанови Кабінету Міністрів України №747 від 25.08.2010, про призначення або звільнення т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг СПФМ має протягом трьох робочих днів подати Держфінмоніторингу відповідну інформацію за формою, встановленою Держфінмоніторингом. Така інформація може подаватися на паперових носіях або в електронному вигляді.

Тобто кожного разу, коли працівник, відповідальний за фінмоніторинг йде у відпустку, їде у відрядження або хворіє необхідно призначати т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг та подавати відповідну форму до Держфінмоніторингу. Тому майже всі фінансові установи, за діяльністю яких здійснює нагляд Нацкомфінпослуг, призначають т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг один раз на постійній основі.

Це означає, що в результаті прийняття регуляторного акта, майже всі фінансові установи, за діяльністю яких здійснює нагляд Нацкомфінпослуг, повинні будуть провести навчання своїх т.в.о. працівників, відповідальних за фінмоніторинг.

Згідно чинного законодавства, у кожному відокремленому підрозділі фінансової установи, з врахуванням специфіки небанківської фінансової установи, має бути

призначений працівник, відповідальний за фінмоніторинг й, з вказаних вище причин, т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг.

Згідно інформації, отриманої з сайту Нацкомфінпослуг значна кількість страхових компаній, ломбардів та кредитних спілок мають кілька десятків, а в окремих випадках і сотень, відокремлених підрозділів. Мінімальна вартість навчання становить 2100 грн 00 коп.

Таким чином в результаті прийняття регуляторного акта суб'єкти господарювання зазнають значних додаткових витрат, які мають бути підраховані та вказані в Аналізі регуляторного впливу.

5. У разі збереження існуючої практики призначення т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг один раз на постійній основі та у разі затвердження проекту Положення, фінансові установи, за діяльністю яких здійснює нагляд Нацкомфінпослуг, зазнають значних додаткових витрат.

Тому можна стверджувати, що більшість таких фінансових установ відмовляться від практики призначення т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг один раз на постійній основі та почнуть призначати та звільняти т.в.о. працівника, відповідального за фінмоніторинг за принципом ad hoc, тобто кожного разу коли працівник, відповідальний за фінмоніторинг йде у відпустку, їде у відрядження або хворіє.

Це автоматично, у десятки разів, збільшить кількість форм, що подаються фінансовими установами до Держфінмоніторингу, в тому числі у письмовій формі.

Зважаючи на вищевикладене, **рекомендуємо у пункті 5-ому Проекту розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Положення про навчання працівників, відповідальних за проведення фінансового моніторингу суб'єктів первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Нацкомфінпослуг, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Держфінпослуг» слова «в тому числі призначених тимчасово виконувати обов'язки відповідального за проведення фінансового моніторингу» виключити.**

II До п.13 проекту Положення:

Пунктом 13 проекту Положення пропонується оприлюднювати перелік навчальних закладів, які мають право проводити навчання відповідальних працівників, на офіційному веб-сайті Нацкомфінпослуг або публікувати цей перелік у друкованих засобах масової інформації, з якими укладено угоди Нацкомфінпослуг.

На наш погляд, опублікування відповідного переліку навчальних закладів на офіційному веб-сайті Нацкомфінпослуг більш доцільне у зв'язку з тим, що сайт постійно доступний для загального користування і на ньому завжди можна знайти потрібну інформацію.

У зв'язку з викладеним, пропонуємо у пункті 13 проекту Положення слова «або публікується» замінити словами «та публікується».

III До підпункту 14.2 пункту 14 проекту Положення:

У підпункті 14.2 пункту 14 проекту Положення зазначено, що варіанти тестових завдань налічують 100 тестових питань. Особам, що правильно відповіли на 80 питань і більше, тестування зараховується. Час, відведений на тестування, складає одну годину. Тестові питання розміщуються на офіційному веб-сайті Нацкомфінпослуг.

Тобто, особі, яка проходить тестування, надається лише 36 секунд на надання відповіді по кожному питанню. При цьому, не враховується, що зазначена особа повинна за цей час як прочитати тестове запитання, так і перед тим, як надати вірну відповідь, прочитати всі тестові відповіді, які можуть складатись із 2 – 4 відповідей на поставлене питання.

У зв'язку з викладеним, пропонуємо в абзаці другому підпункту 14.2 пункту 14 проекту Положення слова «одну годину» замінити словами «дві години».

IV До підпункту 14.4 пункту 14 проекту Положення:

Положення абзацу першого підпункту 14.4 пункту 14 проекту Положення, відповідно до яких особа, яка не склала екзамен, має право повторно скласти екзамен лише через 3 місяці.

Вважаємо, що цей строк значно завищений і пропонуємо в першому абзаці підпункту 14.4 пункту 14 проекту Положення слова «3 місяці» замінити словами «один місяць».

З повагою,

Президент Ліги страхових
організацій України

Наталія Гудима

Президент Всеукраїнської
асоціації кредитних спілок

Вікторія Волковська

Президент Національної
асоціації кредитних спілок

Петро Козинець

Виконавчий директор Всеукраїнської
асоціації ломбардів

Юлія Рожкова

Президент Української
федерації убезпечення

Андрій Перетяжко